

Tips voor omgaan met briesende ouders en pestende leerlingen

‘Zorg dat veiligheid op de agenda staat en blijft’

‘Ik zie dat u boos bent. Kom, we gaan een kop koffie drinken.’ Dat moet een leraar volgens gedragskundige Kees van Overveld zeggen als er een kwade ouder het lokaal in komt. ‘Neem de regie.’ Werken aan een sociaal veilige school is verplicht sinds 1 augustus 2015, maar hoe en wat is nog niet helemaal duidelijk op veel scholen, zo blijkt op een congres van de uitgeverijen Kwintessens en Pica.

De Wet Sociale Veiligheid op School verplicht scholen een schoolbrede aanpak te hebben, een monitoringsysteem waarbij de sociale veiligheid van leerlingen gemeent wordt, een veiligheidsplan en een aanspreekpunt die het beleid tegen pesten coördineert. Klinkt allemaal goed, maar hoe doe je dat? Lynn Louwe, beleidsmedewerker bij Stichting School & Veiligheid, legt het de leraren uit op het congres op 1 juni. 'Julie doen al heel veel, dus denk vooral niet dat het iets is dat er weer bijkomt. Bepaal gezamenlijk je visie en waarden en committeer je daaraan. Zorg dat je inzicht hebt in de veiligheidsbeleving van leerlingen, ook van de kleuters. Beleg taken bij mensen: zorg dat er een aanspreekpunt is bij incidenten. Draag de waarden uit door voorbeeldgedrag. Ga preventief te werk: zorg voor een coördinator anti-pestbeleid en een klachtenregeling. Signaleer, handel en communiceer met ouders. Zorg dat veiligheid op de agenda komt en blijft.'

NIET FIJN

Op lang niet alle scholen staat sociale veiligheid op de agenda. Dat blijkt uit het verhaal van een onderwijsadviseur, die in de pauze verzucht: 'Ik merk dat scholen nu nog even snel een programmaatje willen aanschaffen, zonder echt een visie te hebben. Dat is jammer. Dan denken ze aan *Vreedzame school* of *Kwink*, maar laten ze zich alleen leiden door geld. Met een methode denken ze aan hun verplichtingen te voldoen. Maar daarmee zijn ze er niet.'

Een leerkracht vertelt dat ze op het congres is omdat ze iets wil doen aan de onveilige sfeer op haar school. 'Kinderen voelen alles als ruzie bijvoorbeeld. Ik leg dan uit dat het maar een meningsverschil is en dat dat niet meteen ruzie hoeft te zijn of worden. Dat lijkt wel nieuw voor ze. Ik hoop dat het gespreksonderwerp in mijn team wordt, want dit is echt niet fijn, niet voor leerlingen en niet voor leraren.'

GENEGEERD

'Een klas krijg je, een groep moet je maken,' vat Wouter Siebers, leraar van het jaar 2015, samen waar sociale veiligheid mee begint. Hij vertelt over een meisje in zijn nieuwe klas die stelselmatig genegeerd werd. Na enige tijd zei hij tegen de klas: 'Dit is een fijne klas, maar er valt me een ding op. Weet iemand wat ik bedoel?' En toen kwamen de verhalen. Siebers: 'Dat er een meisje genegeerd werd, maar dat ze zelf ook nooit meer vroeg of ze mee mocht doen. Toen kon ik vragen waarom ze dachten dat ze het nooit meer vroeg. Misschien omdat ze altijd te horen kreeg dat ze er niet bij hoorde? Vanaf dat moment ging het beter. Wij doen er toe voor leerlingen! Onderwijs draait om contact, verbondenheid, vertrouwen, ontwikkeling.'

In die volgorde! Focus op sociaal-emotioneel leren en je zult zien dat ook de leerprestaties omhoog gaan.'

GEKEND VOELEN

Ook Dave de Waard, leerkracht groep 8, gedragspecialist en locatieleider van de Wilhelminaschool in Hilversum, hamert op sociaal-emotioneel leren en preventie en heeft allerlei tips. 'Zorg dat leerlingen zich gekend voelen. Hanteer duidelijke gedragsregels, die leerlingen snappen. Maak het kind eigenaar van zijn leerproces: het moet weten waartoe het op school zit. Ik had een jongen in groep 8 die geen zin had in school en dat duidelijk liet merken en daarmee ook de klas negatief beïnvloedde. Mijn duopartner en ik zijn toen met hem gaan praten, gevraagd wat hij later wilde worden. "Politieagent, oké, weet je wat je daar voor opleidingsniveau voor moet hebben?" Nu weet hij waar hij het voor doet en inspireert hij anderen in de klas.'

LOKAALVREDEBREUK

Kees van Overveld, gedragsdeskundige en auteur van het boek *Groepsplan gedrag*, verhaalt van ouders met korte lontjes, beklemmende gevoelens op school, zich onveilig voelende leraren die zich ziek melden. "Kutjuf, ik maak u dood!" werd eens gezegd tegen een leerkracht die ik sprak. CNV Onderwijs deed eerder onderzoek naar gezagsondermijnd gedrag. Blijkbaar is de tijd rijp om alles maar te kunnen zeggen. En twee procent van de leraren doet maar aangifte! Dat moet je altijd wel doen! In België kunnen leraren zich verzekeren tegen agressie.' Met een zuur lachje: 'Helaas alleen voor Vlaamse leraren.' Van Overveld noemt wat wetsartikelen die leraren uit de kast kunnen trekken als ze bedreigd worden: lokaalvredebreuk, plein- of straatverboden. Een leraar fluistert: 'Ik heb het meegemaakt, maar natuurlijk doe je geen aangifte, want zo'n ouder is zo weer vrij en weet je dan wel te vinden, dat liet hij mij wel merken!'

STOOM UIT OREN

De tips van Van Overveld: 'Als er een ouder met stoom uit zijn oren het lokaal instormt, voer het gesprek niet alleen. Neem de regie, zeg: "Ik zie dat u kwaad bent, kom we gaan een bak koffie drinken in de lerarenkamer." Daar zijn anderen, dan ben je niet alleen. Praat zacht, monotoon, langzaam. Dan moet de ander wel luisteren. Lok ja-reacties uit, noem vaak de naam van de ouder. Focus op de toekomst, praat over oplossingen, verdedig je niet voor voorvallen uit het verleden. Houd twee armlengtes tot je gesprekspartner. Je weet maar nooit. Geef je grenzen aan. Zeg rustig en kalm wat je wil. En als dat toch allemaal niet werkt, vlucht, en zorg dat dat kan, zorg dat je zelf het dichtst bij de deur zit.' ■